

ЗАКОН ЗА ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА

Сл. Весник на Р.Македонија бр. 38/96 од 31.07.1996 година

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Јавни претпријатија се основаат заради вршење на стопанските дејности од јавен интерес.

Стопански дејности од јавен интерес се дејностите кои се незаменлив услов за животот и работата на граѓаните, за работата на правните лица и на државните органи.

Член 2

Како стопански дејности од јавен интерес се сметаат дејности или одделни работи од дејностите со кои се остварува јавниот интерес во: енергетиката, железничкиот сообраќај и јавниот превоз на патници, одржувањето на патната мрежа, воздушниот сообраќај, телекомуникациите и поштенскиот сообраќај, системот на радио и ТВ врски, цевоводниот транспорт на нафта и гас, стопанисувањето со шумите, водите, пасиштата и со другите видови на природни богатства, планирање и уредување на просторот, комуналните дејности, ветеринарство и спорт, како и во други стопански дејности утврдени со закон.

Условите и начинот за вршење на дејностите и начинот на остварување на јавниот интерес од став 1 на овој член се уредуваат со закон.

Член 3

Јавни претпријатија во име на Република Македонија основа Владата на Република Македонија.

По исклучок на став 1 од овој член, јавните претпријатија од областа на радиодифузијата се основаат под услови и на начин утврдени со закон.

За вршење на одделни стопански дејности од јавен интерес, во рамките на своите надлежности, јавни претпријатија можат да основаат општините и градот Скопје под услови и начин утврдени со закон.

Правни и физички лица можат да вршат стопанска дејност од јавен интерес на начин и под услови утврдени со овој и со друг закон.

Јавните претпријатија основани од Република Македонија се во сопственост на Република Македонија, а јавните претпријатија основани од општината, односно градот Скопје се во сопственост на општината, односно градот Скопје.

Член 4

Ако во јавно претпријатие се вложат средства на правни и физички лица, се организира како друштво со ограничена одговорност или акционерско

друштво (во натамошниот текст: друштво), а дејноста ја врши под услови и на начин утврден со овој и со друг закон.

Јавното претпријатие може да се преобрази во друштвата од став 1 на овој член.

Ако во друштвото што настанало со преобразба на јавно претпријатие капиталот на Републиката, односно општината и градот Скопје учествува во основната главнина на друштвото со помалку од 51%, одлуката за зголемување и намалување на основната главнина, за продолжување на траењето и предвремениот престанок на друштвото, за промената на основната дејност на работењето, за статусните промени, за отуѓување на целиот имот на друштвото, за давање на целото друштво или на главните делови на друштвото во закуп или за склучување на други слични договори, за преобразба на друштвото, за цените на стоките и услугите, односно производите и за распоредувањето на средства остварени со работењето на јавното претпријатие, се смета за донесена само ако за неа гласале и претставниците на капиталот на Републиката, односно општината и градот Скопје во собранието односно другиот орган на управување на друштвото.

Одредбите од ставовите 1, 2 и 3 од овој член се применуваат и кога основачот ќе донесе одлука за преобразба на јавното претпријатие во друштво со ограничена одговорност, односно акционерско друштво во државна сопственост.

II. ВРШЕЊЕ НА СТОПАНСКИ ДЕЈНОСТИ ОД ЈАВЕН ИНТЕРЕС ПРЕКУ ЈАВНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА

1. Белези на јавното претпријатие

Член 5

Средствата за работењето и развојот на јавното претпријатие се обезбедуваат од приходите кои тоа ги остварува со сопственото работење, од кредитните средства и од други извори во согласност со закон.

Средствата од Буџетот на Република Македонија и средствата од буџетот на општината, односно градот Скопје на јавното претпријатие се обезбедуваат во согласност со законот со кој се уредуваат условите и начинот за вршење на одделни стопански дејности од јавен интерес.

Ако основачот му наложи посебни обврски на јавното претпријатие со кои не се остваруваат приходи, основачот е должен да му ги надомести трошоците настанати со извршувањето на тие посебни обврски.

Член 6

Јавното претпријатие има својство на правно лице.

Јавното претпријатие како правно лице може да стекнува право на подвижни и неподвижни предмети, да стекнува права и да презема обврски.

Јавното претпријатие одговара за преземените обврски со сиот свој имот.

Јавното претпријатие стекнува својство на правно лице од денот на уписот во трговскиот регистар.

Член 7

Јавното претпријатие го води своето материјално-финансиско работење според финансиските и сметководствените правила и стандарди за трговските друштва.

Член 8

Заради обезбедување на јавниот интерес, јавното претпријатие е должно дејноста заради која е основано да ја врши трајно и без прекин и неговата работа е јавна.

Над јавно претпријатие не може да се отвори постапка за стечај. Во случај на настапување на услови за отворање и спроведување на постапка за стечај над јавното претпријатие, основачот е должен да преземе мерки за обезбедување на услови за непречено работење и функционирање на јавното претпријатие и да даде гаранции за исполнување на обврските на јавното претпријатие спрема трети лица.

Основачот може да одлучи јавното претпријатие да престане со работа ако настапиле услови за отворање постапка за стечај, само ако претходно го обезбедил вршењето на стопанската дејност од јавен интерес на начин и постапка утврдени со закон.

2. Основање на јавното претпријатие

Член 9

Владата на Република Македонија, јавното претпријатие го основа во согласност со закон.

Општините и градот Скопје, основаат јавни претпријатија под услови и начин утврдени со закон.

Член 10

Со актот за основање на јавното претпријатие се утврдува: претпријатие, како и именувањето на лице кое ќе ги води работите на претпријатието до неговото конституирање.

1. Дејноста;
2. Фирмата и седиштето;
3. Износот на средствата за основање и начинот на нивното обезбедување;
4. Организацијата на јавното претпријатие;
5. Начинот на спроведување на одлуките на органите на јавното претпријатие;
6. Одговорност на јавното претпријатие за обврските во правниот промет со трети лица и
7. рокот за донесување на статутот и именувањето на органите на јавното претпријатие.

Член 11

Основачот на јавното претпријатие дава согласност на:

1. Статутот на јавното претпријатие;
2. Статусните промени и организирањето на јавното претпријатие како друштво;
3. Основањето на друштво со ограничена одговорност или акционерско друштво;
4. Актот за употреба на средствата остварени со работењето на јавното претпријатие и покривањето на загубите;
5. Актот за задолжување на јавното претпријатие;
6. Актот со кој се утврдуваат цените на производите и услугите што јавното претпријатие ги продава и врши за корисниците;
7. Годишната сметка и извештајот за работењето на јавното претпријатие и
8. Годишната инвестициона програма усогласена со вкупниот стопански развој.

Член 12

Јавното претпријатие се запишува во трговскиот регистар врз основа на пријава, потпишана од страна на лицето кое ќе ги води работите на претпријатието до неговото конституирање.

Кон пријавата за упис на основањето на јавното претпријатие се приложува актот за основање на јавното претпријатие од основачот.

Јавното претпријатие е должно на регистарскиот суд да му го достави статутот, актот за именување на членови на управниот и одборот за контрола на материјално-финансиското работење, како и доказ за именување на директор на јавното претпријатие, во рок од 30 дена од истекот на рокот предвиден со актот за основање, за донесување на статутот и именување на органите на јавното претпријатие, со пријава за упис на новите факти и промена на лицето овластено за застапување на јавното претпријатие.

3. Организација на јавното претпријатие

Член 13

Јавното претпријатие се организира така што дејноста, заради која е основано, да ја врши на начин со кој се обезбедува:

1. Техничко-технолошко и економско единство на системот;
2. Ефикасност во работењето;
3. Развеј и усогласеност на сопствениот развој со вкупниот стопански развој;
4. Заштита и унапредување на доброта од општ интерес;
5. Трајно, уредно и квалитетно задоволување на потребите на корисниците на производи и услуги и
6. Самостојност во рамките на системот и функционална поврзаност со другите системи во земјата и светот.

Член 14

Јавното претпријатие може да основа подружници.

Подружниците на јавното претпријатие немаат својство на правно лице, но можат да настапуваат во правниот промет во име и за сметка на јавното претпријатие.

Со подружницата раководи раководител што го именува директорот на јавното претпријатие.

Основањето на подружница се пријавува кај регистарскиот суд според седиштето на јавното претпријатие што ја основало. Регистарскиот суд го запишува основањето на подружницата во својот регистар и на судот на уписот на чие подрачје е седиштето на подружницата му ја испраќа пријавата со прилозите и потписите со службено заверен извод од својот регистар. Судот на уписот ќе изврши упис на подружницата ако според состојбата на неговиот регистар нема пречки, а изводот од регистарот на судот кај којшто е запишано јавното претпријатие кое ја основало подружницата, го запишува во својот регистар без измени. Ако има пречки, го известува судот на чие подрачје е седиштето на субјектот на уписот што ја основал подружницата.

Член 15

Јавните претпријатија можат да се поврзуваат во групи на претпријатија преку: (а) капиталот, со создавање на владејачко претпријатие; (б) поврзување на функциите; (в) интересно поврзување врз основа на закон или договор.

Во случај на поврзување на јавните претпријатија во смисла на став 1 од овој член, владејачкото претпријатие, односно јавното претпријатие определено со актот за поврзување може да врши работа на развој и инвестирање, управување, маркетинг, надворешно-трговски работа, научно-истражувачки и информациони работи.

Со актот за поврзување на јавните претпријатија може да се утврдат и други работа од интерес за работата на групата претпријатија.

4. Органи на Јавното претпријатие

Член 16

Органи на јавното претпријатие се: управниот одбор, одборот за контрола на материјално-финансиското работење и директорот.

Во јавното претпријатие кое има положба на владејачко претпријатие и другите јавни претпријатија што вршат интересно, односно функционално поврзување во рамките на групата на јавни претпријатија може да се формира деловоден одбор на директори.

Основачот може да предвиди во актот за основање во јавното претпријатие да не се формираат органи на управување, туку да се склучи договор со физички и правни лица за преземање на сопствена одговорност на управувањето со јавното претпријатие. Основачот ќе склучи договор за управување со лицето кое ќе понуди најквалитетна програма за работење и развој на јавното претпријатие.

Член 17

Управниот одбор на јавното претпријатие се состои од најмалку пет, а најмногу 15 членови.

Во Јавното претпријатие се формира Совет на вработените.

Во управниот одбор основачот именува, односно разрешува претставници од редот на афирмирани и познати стручњаци во областа на предметот на работењето на јавното претпријатие и претставници на вработените во јавното претпријатие по предлог на Советот на вработените.

До изборот на советот на вработените, членовите на управниот одбор од редот на вработените се именуваат на предлог на организацијата на мнозинскиот синдикат во јавното претпријатие.

Бројот на претставниците на вработените во јавното претпријатие во управниот одбор изнесува една третина од вкупниот број на членови.

Времетраењето на мандатот на членовите на управниот одбор не може да биде подолг од четири години.

Член 18

Член на управниот одбор на јавното претпријатие не може да има лично, преку трето лице или по било која основа, интереси во претпријатие или трговско друштво кое е во деловни односи со јавното претпријатие, кои можат да имаат било какво влијание на неговата независност и непристрасност во одлучувањето во јавното претпријатие. Секој член на управниот одбор, односно директорот на јавното претпријатие, се должни да го предупредат основачот на постоењето на ваков интерес кај еден или повеќе членови на Управниот одбор.

За претседател и членови на управен одбор не може да биде именувано лице на кое со правосилна одлука му е изречена казна затвор заради кражба, измама, издавање на чек без покритие, злоупотреба на довербата, фалсификат, лажна изјава дадена под заклетва, освен ако му биде избришана осудата, како и лице кое било член на управен одбор, друг орган на управување или носител на раководна функција во претпријатие кое престанало со стечај.

Неспојливи се функцијата претседател и член на управниот одбор на јавното претпријатие со функциите претседател и членови на Владата на Република Македонија, како и градоначалникот на општината и градот Скопје, за јавните претпријатија основани од општината, односно градот Скопје.

Член 19

Управниот одбор на јавното претпријатие ги има сите овластувања да презема мерки кои, се потребни и корисни заради постигнување на целите на јавното претпријатие во согласност со законот.

Управниот одбор на јавното претпријатие:

1. Го донесува статутот на јавното претпријатие;
2. Одлучува за статусните промени и основање на друштва согласно со законот;
3. Ги усвојува програмата за работа и развој на јавното претпријатие;
4. Ја утврдува деловната политика;

5. Ја усвојува годишната сметка и извештајот за работењето на јавното претпријатие;
6. Одлучува за употребата на средства остварени со работењето на јавното претпријатие и покривањето на загубите;
7. Ги донесува одлуките за инвестиции;
8. Ги утврдува цените на производите и услугите;
9. Одлучува за внатрешната организација на јавното претпријатие и
10. Врши други работи утврдени со актот за основање и статутот на јавното претпријатие.

Член 20

Секој член на управниот одбор на јавното претпријатие има еден глас. Одлуките на управниот одбор се сметаат за донесени ако за нив гласале повеќе од половината од сите членови на управниот одбор.

Член 21

Јавно претпријатие не може на претседателот или член на управниот одбор да им дава заеми, или гаранции на заеми кои тие ги склучиле со трети лица.

Преземената обврска спротивно на став 1 од овој член е ништовна и без правно дејство.

Член 22

Министерот надлежен за работите од соодветната дејност може да му даде на управниот одбор на јавното претпријатие насоки од општ карактер во поглед на вршењето на одделни работи од делокругот на управниот одбор утврдени во член 19 од овој закон, а кои министерот смета дека се од интерес за Република Македонија. Управниот одбор е должен да постапи според насоките од општ карактер на надлежниот министер, а ако смета дека тоа е спротивно на неговите обврски утврдени со закон и статутот на јавното претпријатие, ќе бара, без одлагање, изјаснување на Владата на Република Македонија.

Насоките од општ карактер од став 1 на овој член не можат да се однесуваат на секојдневното управување со јавното претпријатие.

Член 23

Со работата на јавното претпријатие раководи директор, што го именува односно разрешува основачот. Директорот на јавното претпријатие може да има заменик што го именува, односно разрешува основачот.

Директорот се именува со мандат од четири години.

Во јавните претпријатија кои имаат положба на владејачко претпријатие и другите јавни претпријатија што вршат интересно, односно функционално поврзување во рамките на групата на јавни претпријатија, деловодниот одбор на директори го сочинуваат директорот на јавното претпријатие и директорите на претпријатијата во состав на групата на јавни претпријатија. Со работата на деловодниот одбор раководи директорот на јавното претпријатие.

Директорот, односно деловодниот одбор на директори на јавното претпријатие го обезбедува спроведувањето на одлуките и заклучоците на управниот одбор, учествува во спроведувањето на основите на програмата за работа и развој, учествуваат во утврдувањето на критериуми за користење и располагање со средствата и употребата на средства остварени со работењето на јавното претпријатие, врши усогласување на деловната активност на јавното претпријатие и врши други извршни работи во врска со работата и работењето на јавното претпријатие утврдени со статутот. Функцијата директор, член на деловодниот одбор на директори и членови на одборот за контрола на јавното претпријатие е неспојлива со функцијата пратеник во Собранието на Република Македонија и функциите претседател и членови на Владата на Република Македонија, како и член на Советот и градоначалник на општината и градот Скопје за јавните претпријатија, основани од општината, односно градот Скопје.

Член 24

Директорот, односно член на деловодниот одбор одговара за резултатите од работењето и за законитоста на работата на јавното претпријатие. Директорот, односно член на деловодниот одбор одговара материјално за штетата нанесена на јавното претпријатие со извршување на одлуките. Одговорноста на директорот, односно член на деловодниот одбор се утврдува согласно со одредбите од Законот за трговските друштва кои се однесуваат на членовите на одборот на директори и членовите на управниот одбор.

Член 25

Работниците учествуваат во одлучувањето и управувањето со јавното претпријатие согласно со одредбите на Законот за трговските друштва кои се однесуваат на учеството на работниците во управувањето во државните претпријатија.

Член 26

За вршење контрола на материјално-финансиското работење на јавното претпријатие се формира одбор за контрола на материјално-финансиското работење (во натамошниот текст: одбор за контрола) од пет членови. Членовите на одборот за контрола од став 1 од овој член ги именува, односно разрешува основачот. За членови на одборот за контрола може да се именуваат лица со високо образование, кои поседуваат знаења и искуство особено од дејноста на финансиското и сметководственото работење.

Член 27

Заради вршење на работите на контрола одборот за контрола може да врши испитување на лице место на сите документи и списи на јавното претпријатие. Одборот за контрола може заради испитување на документите и списите на јавното претпријатие да повика стручни лица кои ќе му помагаат во решавањето на, надзорот.

Членовите на одборот за контрола можат да присуствуваат на седницата на управниот одбор и им се доставува покана со сите материјали што им се доставуваат на членовите на управниот одбор.

Одборот за контрола задолжително ги прегледува годишните сметки и извештајот за работа на јавното претпријатие и по прегледувањето му дава мислење на Управниот одбор. Управниот одбор не може да ги усвои годишните сметки и извештајот за работењето на јавното претпријатие, ако претходно не добие позитивно мислење од одборот за контрола.

Извештајот за прегледот на годишните сметки и извештајот за работењето на јавното претпријатие со свое мислење, одборот за контрола му го доставува на Министерот за финансии. Во извештајот до Министерот за финансии, одборот за контрола го известува за состојбата на јавното претпријатие врз чие работење врши контрола. Одборот за контрола копије од извештајот му доставува и на министерот надлежен за работите на соодветната дејност.

Член 28

Одредбите од членовите 17 и 18 ставовите 1 и 2 на овој закон се применуваат и на директорот, деловодниот одбор на директори и на членовите на одборот за контрола на јавното претпријатие.

5. Статут на јавното претпријатие

Член 29

Со статутот на јавното претпријатие поблиску се уредува организацијата, управувањето и раководењето со јавното претпријатие, општите акти и постапката за нивното донесување, како и други прашања од значење за јавното претпријатие.

6. Распоредување на вишокот на средства од работењето на јавното претпријатие и покренување на загубите на јавното претпријатие

Член 30

Основачот може, ако не постојат посебни причини, вишоците на средствата остварени од работењето на јавните претпријатија да ги вложи во јавното претпријатие што ги создало или да ги уплати на посебна сметка за вршење и развој на стопанските дејности од јавен интерес и за покривање на покажаните загуби во други јавни претпријатија, како и за обезбедување на обврските на Буџетот спрема фондовите.

Условите и начинот на користење на средствата од посебната сметка ги утврдува основачот.

Член 31

Во согласност со основачот за финансирање на програми, засновани врз современите техничко-технолошки достигнувања и зголемување на рентабилноста на работењето и заштитата, користењето и унапредувањето на добрата од општ интерес, јавното претпријатие може да користи дел од

средствата на амортизацијата, нераспределениот дел од вишоците на средствата остварени од работењето на јавното претпријатие, со издавање на хартии од вредност, заеми и на друг начин во согласност со закон.

7. Штрајк во јавно претпријатие

Член 32

Ако синдикатот, односно работниците во јавното претпријатие одлучат да го користат правото на штрајк, најдоцна 7 дена пред денот кога имаат намера да најават штрајк, треба на директорот на јавното претпријатие да му достават писмено предупредување во кое синдикатот, односно штрајкувачкиот одбор ќе ги изнесе причините за намерата да се организира штрајк.

Штрајкувачкиот одбор, претставниците на управниот одбор и директорот се должни по предупредувањето од став 1 на овој член да понудат предлог за решавање на спорот и со тој предлог да ги запознаат работниците и јавноста.

Ако не се постигне согласност во рок од 15 дена од денот на предупредувањето од ставовите 1 и 2 на овој член, синдикатот, односно штрајкувачкиот одбор ако донесат одлука да стапат во штрајк, должен е да ја достави одлуката за стапување во штрајк до директорот на јавното претпријатие најмалку 7 дена пред отпочнувањето на штрајкот. Во одлуката се наведува местото, часот и траењето на штрајкот. Кон одлуката задолжително се приложува и изјава за начинот на обезбедувањето на условите од член 33 на овој закон.

Доставувањето на одлуката за стапување во штрајк не ги запира преговорите за решавање на спорот.

Член 33

Штрајкувачкиот одбор и работниците кои учествуваат во штрајкот во јавното претпријатие, се должни штрајкот да го организираат и да го водат на начин и да преземат мерки со кои ќе обезбедат физичка сигурност на вработените и заштита на опремата и инсталациите, како и извршување на обврските спрема граѓаните, правните лица и државните органи и само под услов да се обезбеди:

- неопходното ниво на процесот на работата со кое нема да се загрози животот, здравјето и економската и социјална сигурност на граѓаните и неопходното одвивање на стопанските и други дејности во земјата, во обем и на начинот утврдени со законот од соодветната дејност од јавен интерес и

- извршување на меѓународни договори.

Штрајкувачкиот одбор е должен за време на штрајкот да соработува со директорот на јавното претпријатие заради обезбедување на условите од став 1 на овој член и од ставовите 1 и 2 од членот 35 од овој закон.

Член 34

Во случај на штрајк во јавното претпријатие, времето на започнување и запирање на работењето не може да биде различно за одделни категории на вработени, ниту за одделни лица меѓу вработените.

Забрането е сукцесивно распоредување на запирањето или сменувањето на различни групи на вработени или делови од претпријатието.

Штрајкувачкиот одбор и работниците кои учествуваат во штрајкот во јавното претпријатие, не можат да ги спречуваат работниците што согласно со овој и со друг закон не можат да учествуваат, односно работниците кои не сакаат да учествуваат во штрајкот, да работат.

Непочитувањето на одредбите од ставовите 1, 2 и 3 на овој член се смета за повреда на работната дисциплина.

Член 35

Основачот утврдува кои лица носители на раководни функции, односно лица од кои зависи техничко-технолошкиот процес и се од незаменливо значење за одвивање на дејноста на претпријатието, со оглед на местото во водењето на работите на јавното претпријатие, не можат да учествуваат во штрајк и пропишува кои се нивните обврски, односно како тие мора да постапуваат во случај на штрајк во јавното претпријатие.

Во прописот од став 1 на овој член може да се утврдат работните места и начинот на извршувањето на работите и задачите на работните места од кои зависи вршењето на дејноста од јавен интерес и од кои може да се загрози сигурноста на луѓето, инсталациите и опремата и кога вработените не можат да ја запрат работата без предупредувањето дадено во рокот утврден со овој закон.

Основачот може заради спречување на запирањето на работата во јавното претпријатие што може да предизвика големи материјални штети и да го загрози здравјето и сигурноста на луѓето, инсталациите и опремата, да преземе мерки на индивидуална или групна мобилизација на вработените. Работникот кој нема да постапи во согласност со наредбата за мобилизација се смета дека сторил повреда на работната дисциплина.

Член 36

Објектите и административните простории на јавното претпријатие треба да им бидат достапни за непречено располагање на лицата кои го обезбедуваат работењето на јавното претпријатие.

Ако вработените спротивно на овој закон ги запоседнале и се задржуваат во објектите и административните простории на јавното претпријатие, директорот на јавното претпријатие е должен да преземе мерки заради нивно отстранување.

8. Положба на вработените во јавното претпријатие

Член 37

Вработените во јавните претпријатија имаат положба, права и обврски од работниот однос, како и вработените во друштвата, освен ако со овој и со друг закон не е поинаку уредено.

Со законот со кој се уредуваат условите и начинот на вршење на одделна стопанска дејност од јавен интерес, може да се пропише дека во одделни јавни претпријатија сите или дел од вработените ќе имаат положба, права и обврски од работен однос како и вработените во органите на управата. Директорот на јавното претпријатие основано од Владата на Република Македонија и неговиот заменик, имаат статус на функционер именуван од Владата на Република Македонија, а директорот на јавното претпријатие основано од општината, односно градот Скопје имаат статус на функционер именуван од општината, односно градот Скопје. Помошниците на директорот, како и другите носители на раководни функции во јавното претпријатие утврдени со статутот, имаат положба, права и обврски на раководни работници во органите на управата на Републиката, односно на раководните работници во управните и административните органи на општината, односно на градот Скопје.

9. Остварување и заштита на јавниот интерес во јавните претпријатија

Член 38

Во случај на нарушување на работењето, односно вршењето на дејноста на јавното претпријатие или ако јавното претпријатие не ги извршува со закон утврдените обврски, а што не е последица на неизвршувањето на обврските од страна на основачот утврдени со актот за основање, основачот може да презема мерки со кои се обезбедуваат услови за непречено работење на јавното претпријатие.

Член 39

Нарушувањето на работењето на јавното претпријатие во смисла на овој закон, се смета дека настапило:

1. Ако со начинот на работење на јавното претпријатие не се обезбедува трајно и непречено вршење на производството и прометот на определени производи и пружање на услуги, или остварувањето на планот за развој, на начин утврден со законот, со што се нанесува штета или може да се нанесе штета на корисниците;
2. Ако со располагање на средствата се менува основната намена на средствата, се менуваат и основните услови за работење на јавното претпријатие утврдени во согласност со законот, заради остварување на јавниот интерес во јавното претпријатие, со што суштествено се отежнува вршењето на неговата дејност утврдена со актот за основање и
3. Во други случаи утврдени со законот.

Член 40

Во случаите од член 39 од овој закон, спрема јавното претпријатие, основачот може да ги преземе следниве мерки:

1. Да го разреши директорот на јавното претпријатие;
2. Да го распушти управниот одбор;
3. Да го распушти одборот за контрола;
4. Да ја промени организацијата на јавното претпријатие;

5. Да го запре од извршување актот на јавното претпријатие кој е спротивен на законот;
6. Да го запре од извршување актот на јавното претпријатие ако го доведува во прашање остварувањето на основните функции на јавното претпријатие и
7. Други мерки утврдени со посебниот закон со кој се уредуваат условите и начинот на вршење на одделна стопанска дејност од јавен интерес.

Член 41

Ако биде преземена мерката од точката 1 од членот 40 од овој закон, основачот именува вршител на должноста директор за време кое не може да биде подолго од шест месеци.

Ако биде преземена мерката од точката 2 од членот 40 од овој закон, основачот може да ги пренесе овластувањата на управниот одбор на еден или повеќе претставници кои се именуваат со мандат од најмногу шест месеци.

10. Контрола над јавните претпријатија

Член 42

Јавните претпријатија подлежат на економско-финансиска контрола уредена со посебен закон.

До донесувањето на законот од став 1 на овој член контролата над јавните претпријатија ќе ја врши Министерството за финансии - Управа за јавни приходи.

III. ВРШЕЊЕ НА СТОПАНСКА ДЕЈНОСТ ОД ЈАВЕН ИНТЕРЕС ВРЗ ОСНОВА НА ДОЗВОЛА

Член 43

Стопанска дејност од јавен интерес за Република Македонија, можат да вршат физички и правни лица врз основа на дозвола.

Дозвола за вршење на одделни стопански дејности од јавен интерес од страна на физички или правни лица, може да се даде за сите дејности од јавен интерес освен за дејностите утврдени со закон.

Дозволата ја дава Владата на Република Македонија, односно општината, односно градот Скопје (во натамошниот текст: давател на дозволата).

Член 44

Давателот на дозвола и физичкото, односно правното лице склучуваат договор во кој поблиску се утврдуваат постапката и начинот за вршење на стопанската дејност од јавен интерес и меѓусебните права и обврски на давателот на дозволата и непосредниот вршител на стопанската дејност од јавен интерес.

Договорот од став 1 на овој член кој не е склучен во писмена форма нема правно дејство.

Член 45

Договорот од член 44 на овој закон престанува да важи со:

1. Истекот на рокот на кој бил склучен;
2. Со отповикување;
3. Со одземање на дозволата;
4. Виша сила и
5. Со раскинување.

Причините и условите за отповикување или раскинување, како и рокот и меѓусебните права и обврски се утврдуваат во договорот за вршење на стопанската дејност од јавен интерес.

Член 46

Дозволата за непосредно вршење на стопанската дејност од јавен интерес од страна на физичко или правно лице може да се одземе ако:

1. Физичкото, односно правното лице не започне со непосредно вршење на стопанската дејност од јавен интерес во рокот утврден во договорот за вршење на стопанска дејност од јавен интерес;
2. Престанала потребата од вршењето на стопанската дејност од јавен интерес која ја врши физичкото или правното лице и
3. Физичкото, односно правното лице престанало да ги исполнува условите за вршење на дејноста.

Член 47

Лицето кое непосредно врши стопанска дејност од јавен интерес врз основа на дозвола, должно е стопанската дејност да ја врши и во случај на настанување на непредвидливи околности со виша сила.

Ако лицето од став 1 од овој член не ја врши дејноста согласно со став 1 од овој член ќе му престане договорниот однос.

Член 48

Физичкото и правно лице кое врши стопанска дејност врз основа на дозвола од страна на Република Македонија или општина, односно градот Скопје, одговара за штетата, што во вршењето на стопанската дејност од јавен интерес, ќе ја причинат вработените на корисниците на услугите, односно на другите физички и правни лица.

Физичкото и правно лице кое врши стопанска дејност врз основа на дозвола одговара и за штетата што ќе настане во вршењето на стопанската дејност од јавен интерес на корисниците на услугите и другите физички и правни лица, заради штрајк на лицата кои кај него се вработени. Во случај на штрајк, за време траењето на штрајкот давателот на дозволата за вршење стопанска дејност од јавен интерес може на сметка на физичкото или правно лице што ја врши стопанската дејност од јавен интерес врз основа на дозвола да обезбеди извршување на дејноста на начинот што го смета за најсоодветен.

IV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 49

Постојните јавни претпријатија се должни организацијата и работењето да го усогласат со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Претпријатијата кои вршат стопанска дејност од јавен интерес должни се да ја усогласат организацијата и работењето со овој закон и законот со кој се уредуваат начинот и условите за вршењето на стопанската дејност од јавен интерес во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 50

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат членовите 24-а, 24-б, 24-в, 196-б и член 196-з, од Законот за претпријатијата ("Службен лист на СФРЈ број 77/88, 40/89, 46/90 и 61/90 и "Службен весник на Република Македонија" број 15/93), и членовите 7,8,9, 10, 15, од Законот за штрајкот ("Службен лист на СФРЈ " број 23/91), кои се однесуваат на правото на штрајк на работниците во јавните претпријатија.

Член 51

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".